

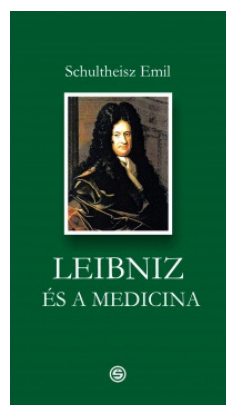
Könyvek

Books

Forrai J. , Kapronczay K.

forraijud@gmail.com

Initially submitted October 15, 2013; accepted for publication November 20, 2013



Schultheisz Emil: Leibniz és a medicina, Semmelweis Kiadó, Budapest, 2013, 112p.

ISBN: ISBN: 978963331297

Magyar László András Dr.

Kötet: [2013/7](#)

Az orvostudomány és a természetfilozófia együtt, egy időben született meg Hellászan, valamikor a Krisztus előtti 6.-5. században. A bölcsészet és a tudományos medicina tehát a szellem és a kultúra azonos tövéről sarjadt. A gyógyító gyakorlat és a rendszeres, rendszeralkotó orvosi gondolkodás közt azonban még nagyon sokáig mély szakadék tátongott. Ennek a szakadéknak a betemetése volt az ókor óta – Hippokratésztől, Galénosztól, Oreibasziostól kezdve, Mesuén, Avicennán folytatva a sort egészen Stahlig és Hoffmannig – az orvostudomány legnagyobb alakjainak fő törekvése. Ezek az emberek tisztában voltak avval, hogy ha az orvoslásból, e sokáig lenézett mesterségből, tekhnéből tudományt, episztémét kívánnak formálni, a medicinát valamiképpen össze kell kapcsolniuk bölcsészettel, és a gyógyítást filozófiai alapokra kell helyezniük. E törekvés jegyében születtek az idők során a nagy, filozófiai-teológiai alapozású élettani, kórtani és terápiás rendszerek, és jöttek létre a 13. századtól az első egyetemi orvosi fakultások is.

Miközben azonban az orvosok megpróbálták mesterségüket filozófiai alapokra helyezni, nem csupán a filozófia hatott az ő tananyagukra, kutatásaikra és elméleteikre, hanem maguk is megtermékenyítették a filozófiát. A középkortól fogva, s leginkább a 16. és a 19. század közt eltelt időben számos alkalommal megfigyelhető, hogy az orvosi gondolkodás, az orvostudomány eredményei közvetetten, sőt gyakran közvetlenül is hatottak a filozófiára, amit az is elősegített, hogy az orvosok, hivatásuk nélkülözhetetlenégének és szakszerűségének köszönhetően szabadabban alkothattak véleményt s fogalmazhatták meg kételyeiket, mint a filozófusok. Az orvostudomány filozófiára gyakorolt hatása talán éppen a 17. században, Bacon, Descartes, Regius, Hobbes esetében a legszembetűnőbb. Schultheisz Emil azonban tudtommal az első, aki ezt a jelenséget Leibniznél is vizsgálta és sikerrel bizonyította is.

A kötet a kor történelmi és tudományos hátterének felvázolásával indul, majd azokat az impulzusokat mutatja be előbb kronológikus, majd tematikus sorrendben, amelyek Leibniz-t a medicina felől érték. Ezután Leibniz orvoslással kapcsolatos gondolataival ismerkedhetünk meg, végül pedig azokkal a hatásokkal, amelyet maga Leibniz gyakorolt az orvostudomány és

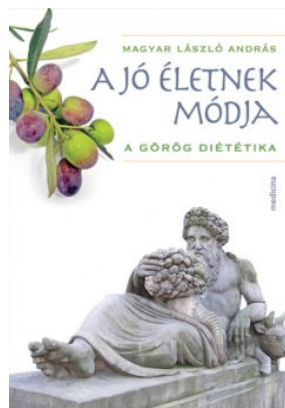
a közegészségügy szervezésére. A kötet egy, Leibniz magyarországi utóéletét taglaló rövid fejezettel zárul.

Mint láthatjuk, olyan könyv ez, amelynek gerincét egyetlen gondolatmenet alkotja, és e gondolatmenet lényege annak a dialektikának a bemutatása, amely egy par excellence filozófus és a medicina érintkezésekor jön létre. Ez a dialektika azonban – szerintem – nem csak Leibniz esetében, hanem a kor összes jelentős gondolkodója esetében működött, így a Schultheisz professzor által nyújtott analízis modellértékűnek is tekinthető.

Schultheisz professzor könyve évtizedek előmunkálatainak gyümölcse, szinte kvintesszenciája mindannak, amit életműve – orvostörténeti életműve, hiszen többféle életművet is említhetünk - megalkotása során megtudott és végiggondolt. Munkája egyik legnagyobb erénye az az átfogó szemlélet, amelynek segítségével mindig összefüggéseiben és bonyolult kapcsolatrendszerében tudja vizsgálni tárgyát. Leibniz saját kora, sőt talán az egész történelem egyik legnagyobb szellemi kapacitású embere volt, így minden részletében teljes képet adni gondolkodásáról és művéről lehetetlen vállalkozásnak látszik. Ezért is különösen értékes, ha e gondolkodás olyan aspektusait próbáljuk megismerni, amelyek ennek az átfogó elmének szinte minden érdeklődési területéhez valamiképpen kapcsolódnak. Leibniz medicinával kapcsolatos gondolatai ugyanis – legyen szó egyes orvosságok, pl. az ipekakuána hatásmechanizmusáról, közegészségügyi rendszer létrehozásáról, orvosi etikáról, vagy élettani elméletekről – mindig filozófiai alapozásúak. Ugyanakkor ezek a gondolatok mindig vissza is hatnak filozófiai gondolkodására. Ezt a különös kölcsönhatást tudta Schultheisz professzor úr e könyvében kiválóan bemutatni, s evvel nem csak a 17. század orvostörténetéhez, hanem mentalitástörténetéhez is fontos adalékokkal járult hozzá.

Végül engedjenek meg néhány személyes megjegyzést: A magam részéről igen hálás vagyok a sorsnak s nem mellesleg Schultheisz professzor Úrnak is, hogy megtisztelő módon, szerkesztőként részt vehettem ennek a kötetnek a létrehozásában. Visszatérve a filozófia és a medicina kapcsolatához: a történelem egyik első igazi filozófusa, Szókratész, a Theaitétoszban a filozófus, a bölcsész munkáját olyan bábához hasonlítja, aki mások gondolatait segíti napvilágra. Az pedig igazán ritkán adatik meg az embernek, hogy olyan gondolatok, ha nem is megszületésénél, hanem legalább testet öltésénél bábáskodhat, amelyek őt magát is gazdagítják, és őt magát is a szellemi szülés gyönyörűségével töltik el, miközben, hál' Istennek, még szenvednie és jajgatnia sem kell.

Magyar László András

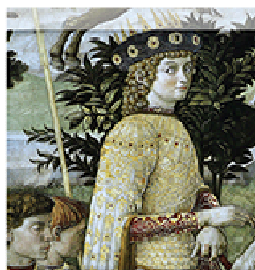


Magyar László András : A jó életnek módja, a görög diététika,
Medicina Kiadó, Budapest, 2012, 230p.
ISBN: 978 963 226 382 3

[a Kiadó](#)

Kötet: [2013/7](#)

A görög-római, az arab és a középkori orvostudomány az úgynevezett nedvkörtanon alapult. Ennek a 19. századig Európában egyeduralgó medicinának gyógyító gyakorlata nagyrészt diététikus terápiából állt. A könyv a nedvkörtan alapelveinek ismertetése után ezt az ősi, és sok helyütt máig eleven gyógymódot mutatja be, valamint kapcsolatait az asztrológiával, fiziognómiával és egyéb furcsa elméletekkel. A szöveget áttekinthető élelmiszer-táblázatok, diagramok, ábrák és szórakoztatóan informatív művelődéstörténeti betétek színesítik. A könyvet tájékoztató bibliográfia is kiegészíti.



Barcsi Tamás: Az emberi méltóság filozófiája, Typotex Kiadó, Budapest, 2013, 430p.

ISBN: 978-963-2793-07-8

Kötet: [2013/7](#)

Ez a könyv az emberi méltóság gyakran használt fogalmát értelmezi filozófiai szempontból. Mit jelent a dignitas hominis Cicerónál, az ember istenképősége a keresztény szerzőknél, az ember mint öncél Kantnál? A kötetben az emberi természetre alapozott méltóság felfogásai mellett a kantianus és az elismeréseméleti tradícióhoz kötődő, illetve jogfilozófiai koncepciókról, valamint a megfogalmazott kételyekről olvashatunk. A történeti és kortárs teóriák bemutatása után a szerző az emberi méltóság tiszteletének elvét egy általa kidolgozott elméleti keretben, az értékkorlátos diskurzusetika vázlatában helyezi el. Az elv összetevőit ismert morális viták mentén értelmezi, és a fontosabb problémák tisztázását újabb szempontokkal bővíti. A felmerült kérdések közül néhány: mit jelent az emberi élet szentsége? Milyen alkotóelemei vannak a cselekvési szabadságnak, és mit mondhatunk a szabadság hatáiról? Hogyan érvelhetünk a túlzott gazdasági liberalizmussal szemben? Miként fogjuk fel az eutanázia kérdését, milyen morális álláspontot alakítsunk ki az új humán biotechnológiai eljárásokkal kapcsolatban?



Szilágyi Vilmos: Nemiségünk: sorsunk „alapköve” és kitöltendő kerete, Magánéleti Kultúra Alapítvány, Budapest, 2013, 288p.

ISBN: 9789639615519

Kötet: [2013/7](#)

Köztudott, hogy hazánkban a szexuális funkciózavarok már a népbetegség jellegét öltik. A gyógykezelés és a prevenció szempontjából alapvető jelentőségű a nemiséggel kapcsolatos tudományos ismeretek elsajátítása. A hazai szakemberek között dr. Szilágyi Vilmos pszichológus foglalkozik legrégebben a „szexológia”, vagyis a nemiség-tudomány művelésével (a szexuálterápiát is beleértve). A nemrég megjelent, harmincadik könyvének első része a nemi szerepek társadalmi változásával, a második rész a pszichoszexuális fejlődéssel és neveléssel, a harmadik rész pedig a nemiséggel is foglalkozó, fontosabb pszichológiai irányzatok kritikai elemzését tartalmazza.